

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A
POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU
RELIGIE UNITARIANĂ**

**- București -
2020**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează cadrelor didactice care se prezintă la Concursul național de ocupare a posturilor didactice/catedrelor vacante/rezervate în învățământul preuniversitar disciplina *Religie Unitariană*.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Unitariană* pot preda în învățământul preuniversitar disciplina *Religie Unitariană* și *Discipline Teologice de Specialitate*, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa de concurs este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

În realizarea Programei pentru *Concursul național de ocupare a posturilor didactice/catedrelor vacante/rezervate în învățământul preuniversitar* s-a avut în vedere necesitatea ca profesorii de religie să aibă cunoștințe temeinice despre conținuturile tematice ale Programei școlare în vigoare, folosite în procesul de predare-învățare a disciplinei Religie.

Programa pentru Concursul național de ocupare a posturilor didactice/catedrelor vacante/rezervate în învățământul preuniversitar a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi din următoarele domenii teologice: *Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament, Istoria Bisericii Unitariene, Etica*, precum și din domeniul *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ secundar superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția predării disciplinei *Religie Unitariană*, precum și a *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de *didactică a disciplinei și a metodicii predării religiei*, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Unitariană*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- cunoașterea de către profesor a adevărilor fundamentale de credință și a elementelor de didactică și de metodică a predării religiei, într-o varietate de contexte educaționale;
- capacitatea de a înțelege, practica și transmite valorile morale și spirituale specifice acestei discipline;
- cunoașterea și utilizarea competentă a principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la activitățile de învățare și conținuturi, precum și capacitatea de a construi și menține un climat educativ stimulativ și eficient;
- capacitatea de a adecva conținuturile și demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a elevilor;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităților didactice și a competențelor dobândite de elevi; elaborarea de teste inițiale, formative și sumative, în funcție de obiectivele sau competențele vizate;
- valorificarea în demersul didactic a relațiilor inter-, intra- și multidisciplinare;
- folosirea și contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale și ale unor elemente de *retorică didactică*;

- evaluarea capacităților cognitive, comprehensive și de aplicare a achizițiilor, în scopul reglării competențelor, a stilului didactic precum și a abordării *strategiilor didactice moderne*.
- comunicarea didactică empatică și eficientă, în contextul activităților specifice *disciplinei religie*.

C. Tematica pentru domeniile teologice:

1. *Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament*
2. *Istoria Bisericii Unitariene*
3. *Etica*

D. Tematica pentru didactica disciplinei și metodică predării Religiei

C. 1. Teologia biblică a Vechiului Testament și a Noului Testament

1. Geneza în Biblie și în mitologie – unitatea lui Dumnezeu
2. Omul și formarea lui în oglinda primelor întâmplări biblice
3. Introducere în istoria poporului Israel
4. Cronologia biblică
5. Profetii mari și mici - caracterizare generală
6. Literatura filosofică (psalmii)
7. Sursele și caracteristicile evangheliilor
8. Sursele referitoare la viața lui Iisus
9. Viața și activitatea lui Iisus
10. Predica de pe munte
11. Pildele lui Iisus
12. Formarea primelor comunități creștine.

Bibliografie:

1. Everett Ferguson: *A kereszténység bölcsője (Leagănul creștinismului)*, Osiris, Budapest, 1999
2. Vermes Géza: *Jézus változó arcai (Chipurile schimbătoare ale lui Iisus)*, Osiris, Budapest, 2001
3. John Bright: *Izrael története (Istoria Israelului)*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2001
4. *Bibliai enciklopédia (Enciclopedia biblică)*, The Lion Kiadó, Budapest, 2000
5. *Bibliai atlasz (Atlasul biblic)*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1994
6. Czire Szabolcs: *A történeti Jézus. A kutatás múltja és jelene. (Iisus, istoricul. Trecutul și prezentul cercetării)*, Presa Universitară Clujeană, 2009
7. *Újszövetségi bevezetés interdiszciplináris megközelítésben (Introducere în Noul Testament din perspectiva interdisciplinară)*. Presa Universitară Clujeană, 2010
8. Gerd Theissen: *Az őskereszténység élményvilága és magatartásformái. (Experiența și comportamentul primilor creștini)* Kálvin Kiadó, 2008
9. Gromon András: *Jézus evangéliuma Márk tolmácsolásában. (Evanghelia lui Iisus în interpretarea lui Marcu)* Elpídia Kiadó, Budapest, 2003.
10. Gromon András: *Jézus evangéliuma Lukács tolmácsolásában. (Evanghelia lui Iisus în interpretarea lui Luca)* Elpídia Kiadó, Budapest, 2007.
11. Gromon András: *Jézus evangéliuma Máté tolmácsolásában. (Evanghelia lui Iisus în interpretarea lui Matei)* Elpídia Kiadó, Budapest, 2013.

C. 2. Istoria Bisericii Unitariene

1. Începuturile reformei antitrinitariene. Viața și activitatea lui Miguel Serveto.
2. Viața și activitatea reformatorului Dávid Ferenc
3. Edictul de la Turda din anul 1568 și efectele legii libertății religioase.
4. Biserica Unitariană la sfârșitul secolului al XVI-lea. Viața și activitatea episcopului Enyedi György (1555-1597)

5. Biserica Unitariană în vremea principilor reformați. Complanția Desiană și consecințele acestuia. Viața și activitatea episcopului Koncz Boldizsár.
6. Biserica Unitariană în vremea dominației Habsburgice. Viața și activitatea episcopilor Almási Gergely Mihály, Szentábrahádi Lombárd Mihály, Agh István, Lázár István.
7. Benefactorii Bisericii Unitariene din secolele XVIII-XIX: Suki László, Augusztinovich Pál, Berde Mózes, Orbán Balázs.
8. Viața și activitatea episcopului Kriza János..
9. Viața și activitatea episcopului Ferencz József
10. Rolul Bisericii Unitariene în societatea maghiară din România în secolul XX.

Bibliografie:

1. Balázs Mihály: *Dávid Ferenc életútja (Viața lui Dávid Ferenc)*. In: Reneszánsz Kolozsvár, Kolozsvár, 2008
2. Benda Kálmán: *Az 1568. évi tordai országgyűlés és az erdélyi vallásszabadság (Dieta de la Turda din 1568 și libertatea religioasă din Transilvania)*. In: Erdélyi Múzeum, 1994, nr: 3-4
3. Szilárd Szilágyi – Sándor Kovács – Mária Pap: *Libertatea conștiinței și conștiința libertății: despre unitarianism*, Editura Universității din București, 2018.
4. Gaal György: *A két világháború közti erdélyi magyar iskolák identitás-védelme Gál Kelemen munkásságának tükrében (Apărarea identității din perioada interbelică ale școlilor maghiare din Ardeal din prisma activității lui Gál Kelemen)*. In: Isten és ember szolgálatában, Kolozsvár, 2007
5. Enyedi György válogatott művei (*Operele selectate ale lui Enyedi György*), Kriterion, 1997
6. Gaal György: *Fejezetek a Kolozsvári Unitárius Kollégium történetéből (Capitole din istoria Colegiului Unitarian din Cluj)*, Kolozsvár, 2007
7. Kedei Mózes: *Az Erdélyi Unitárius Egyház rövid története (Scurt istoric al Bisericii Unitariene din Transilvania)*, Unitárius Egyház kiadványai, Kolozsvár, 2001
8. Kénosi Tőzsér János – Uzoni Fosztó István: *Az erdélyi unitárius egyház története I. (Istoria Bisericii Unitariene din Transilvania I.)*, Kolozsvár, 2005.
9. Kénosi Tőzsér János – Uzoni Fosztó István: *Az erdélyi unitárius egyház története II. (Istoria Bisericii Unitariene din Transilvania II.)*, Kolozsvár, 2009
11. Kovács Sándor: *Unitárius egyháztörténet (Istoria ecleziastică unitariană)*, Kolozsvár, 2009
12. Sándor János: *A székelykeresztúri Unitárius Gimnasium története (Istoria Gimnaziului Unitarian din Cristuru-Secuiască)*, 1896
13. Fekete János (szerk.): *A székelykeresztúri – volt unitárius – Gimnázium története, (Istoria – fostului - Gimnaziu Unitarian din Cristuru-Secuiască)*, 1993

C. 3. Etica

1. Conceptele de bază ale eticii
2. Învățăturile etice ale lui Iisus
3. Învățăturile etice ale Apostolului Pavel
4. Învățăturile etice ale lui Pelagius
5. Învățăturile etice ale lui Augustinus
6. Caracteristicile etice ale creștinilor din Evul Mediu.
7. Ocrotirea vieții în contextul poruncii VI – suicidul, eutanasia, avortul, alcoolism, consumul de droguri – Abordarea istorică, sociologică și biblico-teologică
8. Bioetica: Transplantanția, Biotehnologie
9. Ocrotirea creației – Baze teologice, aspecte ecologice actuale
10. Familia, relațiile omului – Însușirile familiei creștine

Bibliografie:

1. Ferenczi Andrea: *Genetika – Génétika (Genetica – Etica genelor)*, Budapest, 1999.
2. Kovács József: *A modern orvosi etika alapjai (Bazele etice ale medicinei moderne)*, Budapest, 1997

3. Hans Küng: *A világvallások etikája (Etica religiilor)*, Budapest, 1994
4. Hankiss Elemér: *A tízparancsolat ma (Decalogul în prezent)*, Budapest, 2002
5. Péter László: *TP 5.0. Elmélet és empiria öt globális társadalmi probléma vizsgálatában, Kolozsvár (TP 5.0. Teorie și empirie din perspectiva a cinci probleme sociale globale)*, 2009
6. Rezi Elek: *Felelősségünk a ránk bízott életért (Responsabilitatea față de viața dăruită)*, Kolozsvár, 2005
7. Rezi Elek: *Unitárius erkölcsstan (Etica unitariană)*, Kolozsvár, 2008
8. Reuss András – Orosz Gábor Viktor: *Szabadulni az erőszaktól. Keresztény megközelítések. (Eliberarea de violență. Abordări creștine)*, Budapest, 2005
9. Edwin H. Friedman: *Nemzedékről nemzedékre (De la o generație la alta)*. Exit kiadó, Kolozsvár, 2008
10. Holló László: *Az Európai Unió – értékközösség (Uniunea Europeană – Comunitate bazată pe valori)*. Az európai integráció társadalometikai vonatkozásai, *Erkölcsteológiai Füzetek* 6, Róma 2006, ISBN 963 361 765 0, 292 pg.
11. Holló László: *Általános erkölcsteológia (Teologia etică generală)*, Stúdium, Cluj-Napoca 2002, ISBN 973-643-008-1, 232 pg.

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de Religie Unitariană** cuprinse în **Catalogul manualelor școlare** valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.

D. TEMATICA PENTRU DIDACTICA DISCIPLINEI ȘI METODICA PREDĂRII RELIGIEI

I. Religia ca disciplină de învățământ

1. Educația religioasă și finalitățile acesteia
2. Baza legislativă a predării religiei în școală

II. Dimensiunea educativ-formativă a predării religiei în școală.

III. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Curriculumul național; definiție. Tipuri de curriculum: trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală. Documente curriculare: planuri de învățământ, programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare.
2. Programa școlară pentru disciplina Religie: structura programei școlare, semnificația componentelor programei școlare. Corelarea componentelor programei școlare: competențe generale – competențe specifice – conținuturi – activități de învățare. Modalități de utilizare a programei în proiectarea și realizarea activităților didactice și în valorificarea manualelor școlare. Posibilități de valorificare interdisciplinară a programei școlare de Religie.
3. Proiectarea curriculumului la decizia școlii (CDS); modalități de analiză a nevoilor de cunoaștere ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase.
4. Proiectarea activității didactice: planificarea calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.
5. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare. Lecția; tipuri de lecție.
6. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase, organizarea unor activități filantropice.

IV. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesiologic

V. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, metode de comunicare și asimilare a cunoștințelor/ metode de cunoaștere a realității religioase / metode fundamentate pe acțiune / metode moderne de predare – învățare / utilizarea metodelor centrate pe elev/tehniciilor de învățare prin cooperare.
2. Mijloace și materiale didactice utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio-vizuale, calculatorul etc.
3. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării, a platformelor educaționale și a softurilor în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie.

VI. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.
6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

VII. Consilierea și îndrumarea spirituală în cadrul educației religioase. Rolul modelelor în educație. Dinamica relației profesor-elev în cadrul educației religioase.

Notă: Bibliografia pentru *didactica disciplinei de specialitate* include *planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina religie* valabile în anul școlar în care se susține examenul, disponibile pe site-ul <http://programe.ise.ro/Actuale/Programeinvigoare.aspx>

Bibliografie

1. BOLOCAN, C.-M., *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005;
2. CIOLAN, L., *Învățarea integrată-fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Polirom, Iași, 2008;
3. CUCOȘ, C., *Pedagogie*, Polirom, Iași, 2000;
4. CUCOȘ, C., *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom, Iași, 1999;
5. PANOSCHI, M., LIȚOIU, N., Pr. IORDĂCHESCU, N., *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001;
6. ȘEBU, S., OPRIȘ, M., OPRIȘ, D., *Metodica predării religiei*, Ed. a II-a, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2017;
7. TIMIȘ, Vasile, *Evaluarea - factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003
8. STOICA, A. (coord.), *Evaluarea curentă și examenele*, Ed. ProGnosis, București, 2001;
9. TIMIȘ, V., *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004;
10. CERGHIT, Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980;
11. STOICA, A. (coord.), *Evaluarea curentă și examenele*, Ed. ProGnosis, București, 2001;
12. Programul național de dezvoltare a competențelor de evaluare ale cadrelor didactice (DeCeE), CNCEIP, Editura Euro Standard, București, 2008;
13. Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák-különbőségek (Elevi, școli, diferențe)*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992;
14. Falus Iván: *Didaktika. Javított és bővített kiadás (Didactică, Ediție corectată)*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003
15. Gabnai—Takács—Boros: *A Biblia tanítása a harmadik és ötödik osztályban (Predarea Bibliei în clasele III-V)137—147)*. In. Sipos Lajos (szerk.) *Irodalomtanítás I-II. Páuz Kiadó*. 1994;

16. Steele—Meredith—Temple: *Az írás és olvasás a kritikai gondolkodás fejlesztése érdekében (Scrișul și cititul din perspectiva dezvoltării gândirii critice)*. I-VIII. Budapest, 1999;
17. Birta-Székely Noémi: *Tanárok pedagógiai műveltsége (Educația pedagogică al profesorilor)*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008;
18. Birta-Székely – Fóris-Ferenczi (szerk): *Pedagógiai Kézikönyv (Manualul pedagogic)*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008;
19. Szabó László Tamás: *A rejtett tanterv (Curriculumul ascuns)*. Budapest, 1984;
20. Owe Wikström: *A kifürkészhetetlen ember (Omul indescifrabil)*. Anima Kiadó, Budapest, 2000;
21. Fóris-Ferenczi Rita: *A tervezéstől az értékelésig (De la planificare până la evaluare)*. Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008;
22. Barabási Tünde: *Tanítástanulási és tanulástanítási alapismeretek (Bazele predării)*, Presa Universitară Clujeană, 2008.